

De nye lovreglene er mer omfattende og detaljerte enn tidligere, og medfører at store deler av anbefalingen er overflødig. For å unngå dobbeltregulering, fjernes derfor flere av de tidligere anbefalingene.

Supplerer nye lovregler

På tre punkter har NUES valgt å supplere de nye lovreglene. For det første anbefales det at ordningene for lønn og annen godtgjørelse bør bidra til sammenfallende interesser mellom aksjeeierne og ledende ansatte. For det annet må ordningene være enkle. For det tredje bør det settes tak på resultatavhengig godtgjørelse. Sistnevnte anbefaling er imidlertid ikke ny, men har også fulgt av tidligere anbefalinger. At det settes et tak på resultatavhengig godtgjørelse, er et viktig element for å sikre at resultatavhengige godtgjørelser er forutsigbare og at godtgjørelsen ikke blir uforholdsmessig høy i de tilfellene hvor resultatet eller aksjekursen er sterkt påvirket av eksterne forhold. Videre kan det sikre at det ikke skjer uforholdsmes-

sige verdioverføringer fra aksjonærene til ledelsen. I kommentarene til anbefalingen utdypes, forklares og begrunnes anbefalingene nærmere.

Fremtidige endringer

Som nevnt foran forventes det at EU i desember 2021 vil fremlegge et forslag knyttet til bærekraftig corporate governance. Ettersom høringsforslaget til direktivet spenner vidt både med hensyn til hva som skal reguleres og valg av reguleringsmetode, er det naturligvis også usikkert hvordan den endelige reguleringen vil bli. Det blir derfor spennende å se i hvilken grad norsk lovgivning og corporate governance er rustet for å møte fremtidig EU-regulering.

Innspill og forslag til endringer kan kontinuerlig sendes til NUES: info@nues.no

Covid-19 og klima i fokus

ESMA's prioriteringer for 2021

Den europeiske verdipapir- og markedstilsynsmyndigheten (ESMA) har offentliggjort sine prioriteringer for kontrollen av årsrapportene for 2021.¹ I år prioriteres virkningene av covid-19-pandemien og opplysninger om klimarelaterte forhold, forventede kredittap blant banker og opplysninger om EU-taksonomien.

Aktuelt om finansiell rapportering

Formålet med denne spalten er å gi løpende oppdatering på aktuelle og sentrale spørsmål om finansiell rapportering. Det vil kunne være nye standarder eller tolkninger fra IASB eller NRS, men også relevante uttalelser gitt av regulerende myndigheter, eller kommentarer til andre relevante utviklingstrekk med betydning for norske foretaks finansielle rapportering. En regnskapsfaglig spesialistgruppe i EY er forfattere av spalten. Dette nummerets spalte er forfattet av Alvar Strandvold, Manager og faglig rådgiver i fagavdeling regnskap i EY.

Siviløkonom og master i revisjon og regnskap
Alvar Strandvold
Manager EY

Bakgrunn

Hver høst offentliggjør ESMA sine prioriteringer for gjennomgangen av årets årsrapporter. ESMA gjennomfører ikke selv tilsyn, men prioriteringene blir fulgt

tett i de enkelte landene. Her i Norge offentliggjør Finanstilsynet sine egne prioriteringer basert på ESMA's, med eventuelle særnorske tillegg. ESMA's prioriteringsdokument gir dermed svært nyttig innsikt i hvilke områder og problemstillinger foretakene bør vie særlig oppmerksomhet ved utarbeidelsen av årsrapportene for 2021.

Virkingen av covid-19

Selv om omfattende vaksinasjonsprogrammer har ført de fleste europeiske landene tilbake til en relativt normalisert hverdag, er pandemien fortsatt noe som betydelig preger det inneværende året. Det er derfor ikke overraskende at ESMA også i år har tatt inn virkningene av covid-19 som et prioritert område for kontrollen av både IFRS-

regnskapet, annen ikke-finansiell rapportering, som årsberetningen, og alternative resultatmål (APM-er).

Finansregnskapet

På tross av vaksineringsen har smittesituasjonen i flere land resultert i gjeninnføring av restriksjoner, noe som bidrar til fortsatt usikkerhet om den fremtidige økonomiske utviklingen. ESMA oppfordrer til en grundig vurdering av pandemiens langtidsvirkninger på foretakenes aktiviteter, resultater, finansielle stilling og kontantstrømmer. Dette kan påvirke både vurderingen av fortsatt drift, vesentlig skjønnsutøvelse, estimeringsusikkerhet, presentasjon og nedskrivninger.

Langtidsvirkningene av pandemien må etter ESMA syn blant annet hensyntas ved vurderingen av fortsatt drift, siden IAS 1 *Presentasjon av finansregnskap* klargjør at vurderingen skal bygge på «all tilgjengelig informasjon om framtiden, som minst er, men ikke er begrenset til, tolv måneder fra slutten av rapporteringsperioden». Hvis det foreligger vesentlige usikkerheter om evnen til fortsatt drift, skal det opplyses om dette. I den forbindelse er det også nyttig å se hen til opplæringsmaterialet om vurderingen av fortsatt drift som IASB publiserte i januar i år.¹

Særlig stor usikkerhet i noen bransjer

I noen bransjer, som for eksempel transport, overnatting/hotell og detaljhandel, er det særlig stor usikkerhet rundt langtidsvirkningene av covid-19, siden det både er uklart om bransjen vil gå tilbake til tilstanden før pandemiens utbrudd og når det eventuelt vil skje. ESMA forventer derfor at foretak i slike bransjer gir opplysninger om endringer i skjønnsmessige vurderinger, estimater og forutsetninger som følge av den endrede økonomiske og finansielle situasjonen, samt hva grunnlaget for disse endringene er.

Dette innebærer blant annet at det skal gis opplysninger om de viktigste forutsetningene i nedskrivningstester og om den utnyttbare levetiden av ikke-finan-

sielle eiendeler har endret seg, og om det er relevant for en forståelse av finansiell stilling og resultat. Opplysninger om når og om foretaket forventer å nå tilbake til en normalsituasjon, kan i denne sammenhengen være viktige. I oppsummeringsrapporten for kontrollen av 2020-rapportene bemerket ESMA at slike opplysninger i mange tilfeller ikke ble gitt, og dette bør derfor ses særskilt på ved utarbeidelsen av 2021-regnskapet.

Reversere tidligere nedskrivninger?

Det er også naturlig å ta stilling til om tidligere nedskrivninger bør reverseres. ESMA minner i denne sammenheng om at IAS 36 *Verdifall på eiendeler* lister opp flere indikatorer på at et tidligere regnskapsført tap på verdifall ikke lenger finnes eller er redusert. En forutsetning for at en reversering kan skje, er at det har skjedd en endring i estimatene som ble brukt ved beregningen av eiendelens gjenvinnbare beløp. I tillegg oppfordrer ESMA foretakene til å være åpne om vurderinger rundt balanseføring av utsatt skattefordel knyttet til fremførbare underskudd, samt å opplyse om både regnskapsprinsipper og arten og omfanget på offentlige tilskudd som er mottatt i perioden.

Ikke-finansiell rapportering

I prioriteringene for kontrollen av 2020-regnskapet fremhevet ESMA opplysninger om virkningen av covid-19 på ansatte, sosiale forhold og foretakets forretningsmodell. I prioriteringene for 2021 er dette gjentatt, og ESMA anbefaler foretakene å være åpne om hvordan pandemien påvirker mulighetene til å nå bærekraftsmål, samt om bærekraftsmål eller forretningsmodeller har blitt endret som følge av pandemien.

Alternative resultatmål

APM-er har vært svært høyt på både ESMA og Finanstilsynets agenda de siste årene. Bruk av APM-er for å formidle virkningen av pandemien har vært tatt opp ved flere anledninger, blant annet gjennom en ny Q&A til retningslinjene for APM-er.² I Norge

har det riktignok vært svært begrenset praksis for å skille ut covid-19-effekter i APM-er. ESMA påpeker at vedvarende virkninger av pandemien trolig er del av en generell utvikling, og at slike forhold heller bør omtales i beskrivelsen av APM-er enn å justeres ut av eller presenteres gjennom egne APM-er. Andre forhold som trekkes frem, er at APM-er må benevnes på en måte som unngår forveksling med etablerte begreper, som EBITDA, og at alternative resultatmål skal være nøytrale, for eksempel ved at gevinster og tap behandles likt.

Klimarelaterte forhold

Virkningen av klimaendringer kommer stadig høyere på tilsynsmyndighetenes agenda. Mens risikoer knyttet til klimaendringer i prioriteringene for kontrollen av 2020-rapportene kun var nevnt i forbindelse med ikke-finansiell rapportering, er de i år trukket frem som et prioritert område i forbindelse med både regnskapsrapporteringen og den ikke-finansiell rapporteringen.

Finansregnskapet

Selv om mange foretak de senere årene har hevet nivået på bærekraftsrapporteringen sin, har dette i liten grad satt spor i finansregnskapet. I EYs praksisundersøkelse i år observerte vi for eksempel kun et fåtall selskaper som omtalte klimarisiko i årsregnskapet for 2020.³ IASB utga i november 2020 opplæringsmateriale som forklarer hvordan det under IFRS kan være krav om å opplyse om klimarisiko, selv om det ikke eksplisitt er sagt i standardene.⁴ ESMA henviser i sine prioriteringer for 2021 til dette materialet, og understreker at flere gjeldende IFRS-standarder kan kreve slike opplysninger, dersom de er vesentlige.

Viktig med en helhetlig tilnærming

Investorer er i stadig større grad opp-tatt av klimarelaterte forhold, herunder virkningen av nasjonale og europeiske

esma.europa.eu/press-news/esma-news/esma-issues-new-qa-alternative-performance-measures-in-context-covid-19

3 EY, 2021. Praksisundersøkelsen 2021. www.ey.com/no_no/assurance/praksisundersokelsen-2021

4 IASB, 2020. Effects of climate-related matters on financial statements. www.ifrs.org/content/dam/ifrs/supporting-implementation/documents/effects-of-climate-related-matters-on-financial-statements.pdf

1 IASB, 2021. Going concern - a focus on disclosure. <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/news/2021/going-concern-jan2021.pdf>

2 ESMA, 2020. Questions and answers – ESMA guidelines on Alternative Performance Measures (APMs). www.

klimamål og regulering. ESMA understreker at vurderingen av slike forhold i mange tilfeller krever en lengre tidshorisont enn finansielle risikoer. Selv om bransjer påvirkes ulikt, er det sentralt at foretak har en helhetlig tilnærming til omtalen av klimarisiko, slik at det er konsistens mellom finansregnskapet og andre deler av årsrapporten. Finanstilsynets tematisyn om noterte foretaks bærekraftsrapportering fra 2020 tilsier at det så langt i varierende grad har vært samsvar i omtalen av klimarelaterte forhold i de ulike delene av årsrapporten, for eksempel ved at klimarisikoer omtalt i bærekraftsrapporten ikke er tatt hensyn til i verdsettelsen av eiendeler og forpliktelser.⁵

Graden av skjønn

ESMA trekker frem flere ulike momenter hvor klimarisiko kan være relevant i et IFRS-regnskap. For det første vil foretak i berørte bransjer måtte ta stilling til om graden av skjønn som kreves for å vurdere klimarisiko, er så betydelig at det må opplyses særskilt om dette. I den grad klimarisiko er en viktig kilde til estimeringsusikkerhet for regnskapet, må foretak vurdere å gi tilsvarende opplysninger.

Virkning av klima på enkelte eiendeler

I tillegg til de mer generelle betraktningene, forventer ESMA også at foretak vurderer virkningen av klimaendringer på de enkelte eiendelene, for eksempel ved vurderingen av restverdi av eiendeler som avskrives og i nedskrivningstester etter IAS 36. Foretak bør vurdere om tiltak som følge av klimarisiko eller tiltak for å nå målene fastsatt i Paris-avtalen kan utgjøre nedskrivningsindikatorer, ta hensyn til klimarisiko i forutsetninger for nedskrivningstester og ta inn klimarisiko i sensitivitetsanalyser for viktige forutsetninger i nedskrivningstesten.

Utslippskvoter

Det er ingen eksplisitt veiledning under IFRS om regnskapsføringen av utslippskvoter, f.eks. kvoter som handles i det europeiske kvotesystemet. I takt med at

prisen på utslipp øker, blir imidlertid slike ordninger stadig viktigere for foretakene, og ESMA oppfordrer derfor foretakene til å gi opplysninger om regnskapsprinsippene som anvendes og hvilken effekt slike ordninger har på et foretaks resultat og finansielle stilling.

Vesentlighetsvurdering og klimarisiko

Avslutningsvis minner ESMA om at foretak må vurdere vesentligheten av opplysninger om klimarisiko. I tråd med IASBs Practice Statement 2 *Making Materiality Judgements* har denne vesentlighetsvurderingen både en kvalitativ og en kvantitativ dimensjon. På bakgrunn av investorers økende bevissthet rundt miljøspørsmål kan det derfor tenkes at opplysninger om en hendelse eller transaksjon kan være *kvalitativt* vesentlige, selv om hendelsen eller transaksjonen ikke er *beløpsmessig* vesentlig.

Ikke-finansiell rapportering

Klimarelaterte forhold har gått igjen i prioriteringene for ikke-finansiell rapportering de siste årene. ESMA trekker i år frem viktigheten av at foretak opplyser om hvilke tiltak, om noen, som foretaket har iverksatt knyttet til klimaendringer, både når det gjelder identifiserte risikoer og muligheter som klimaendringene medfører for foretaket. Opplysninger om disse tiltakene bør også gjengi de mest betydelige overgangsrisikoene og de fysiske risikoene som foretaket forventer vil ha en vesentlig innvirkning, samt hvordan foretaket reduserer slike risikoer.

I forlengelsen av dette anbefaler ESMA at foretak opplyser om hvordan disse risikoene har blitt identifisert, herunder at det opplyses om konkrete måltall og hvorvidt disse møtes. Videre bør slike måltall gis på et tilstrekkelig detaljert nivå, det bør gis kvalitative og kvantitative forklaringer om hvorvidt målene nås, og sammenhengen mellom disse målene og utslippsmålene i Paris-avtalen bør forklares. Foretak bør dessuten ikke bare omtale hvorvidt målene historisk har blitt nådd, men også hvilke forventninger de har til fremtidig måloppnåelse.

Avslutningsvis understreker ESMA betydningen av at opplysningene som gis i den ikke-finansielle rapporteringen også gjør brukere i stand til å forstå de finansielle konsekvensene, og særlig at det er konsistens mellom den ikke-finansielle rapporteringen og finansregnskapet.

Andre prioriteringer

Opplysninger om forventede kredittap i kredittinstitusjoner er et annet prioriteringsområde. ESMA fremhever blant annet opplysninger om overstyringer («management overlays») i målingen av forventet kredittap, vesentlige endringer i kredittisiko, fremadskuende informasjon, endringer i tapsavsetninger, kredittisikoeksponeringer og sikkerhetsstillelser, samt effekten av klimarisiko på måling av forventet kredittap.

Opplysninger i tråd med artikkel 8 i EUs klassifiseringsforordning om EU-taksonomien for bærekraftige investeringer behandles også i ESMA's prioriteringsdokument. Denne bestemmelsen krever at foretak i sin ikke-finansielle rapportering opplyser om hvordan, og i hvilken grad, foretakets aktiviteter vurderes som bærekraftige etter klassifiseringsforordningen. ESMA oppfordrer særlig foretak til å være tidlig ute med å etablere nødvendig internrapportering og sikre at de samler inn de nødvendige data som trengs for å gi slike opplysninger.

Avsluttende kommentarer

ESMA har i sine prioriteringer for kontrollen av årsrapportene for 2021 trukket frem covid-19 og klima som hovedtemaer. Så langt har få selskaper etablert en praksis med å gi klimarelaterte opplysninger i finansregnskapet, og på dette punktet vil mange foretak måtte gjøre en betydelig innsats. Når slike opplysninger tas inn i finansregnskapet, må det samtidig sikres at dette er konsistent med opplysninger gitt andre steder i årsrapporten, som f.eks. i bærekraftsrapporten.

⁵ Finanstilsynet, 2020. Kartlegging av foretakenes bærekraftsrapportering. www.finanstilsynet.no/globalassets/tilsyn/finansiell-rapportering/kartlegging_av_foretakenes_barekraftsrapportering_01092020.pdf